

P R A K T I C K É P Ř Í P A D Y.

Povinnost dětí poskytovatí zchudlým rodičům slušnou výživu (více dětí stihá tato povinnost podle poměru jejich mohoucnosti) jest kogentní, nepodléhá tedy ujednání stran, nezávisí také na tom, zdali rodiče svoji povinnost k dětem splnili, svou nouzi nezavinili; přijde jen na to, jsou-li rodiče skutečně v nouzi a mohou-li děti přispívatí na jejich výživu bez újmy výživy vlastní. Soud ustanoví, mají-li děti poskytovatí výživu nebo platití výživné.

D ů v o d y n e j v. s o u d u: Vývody, jimiž dovolatelka potírá rozsudek odvolacího soudu pro nesprávné právní posouzení věci (§ 503, 4 c. ř. s.), nemohou vyvrátiti správný názor odvolacího soudu, který jest v souhlase se zákonem, s naukou i se soudní praxí.

Předpis § 154 obč. zák. zaručuje rodičům proti dětem nárok na slušnou výživu, upadnou-li v nouzi. Nárok ten není protihodnotou nebo odměnou za to, že rodiče živili, vychovali a zaopatřili děti, nýbrž jest zcela samostatným nárokem, jenž přísluší rodičům i tehdy, když svým rodičovským povinnostem vůči dětem vůbec nedostáli, nebo i když se ocitli v nouzi vlastní vinou. Vyžaduje se jen, aby rodiče byli opravdu v nouzi, to jest v takovém stavu, za něhož se jim nedostává vlastních prostředků ke slušné výživě a aby dítě bylo s to bez újmy vlastní výživy rodičům na jejich výživu přispívatí. Nižší soudy zjistily, že žalobce v nouzi skutečně jest, jsa úplně nemajetný, starý a k výdělečné práci neschopný. Že by měsíční příspěvek 30 Kč zmenšoval příjmy žalované tak, že by tím byla ohrožena její výživa, žalovaná ani netvrdí. Okolnost, že prý žalobce se o ni od jejího dětství nestaral, není rozhodná pro její povinnost přispívatí na výživu žalobcovu. Zejména se nemůže z té příčiny dovolávat, že povinnost jí uložená odporuje dobrým mravům, poněvadž nemůže býti proti dobrým mravům to, co sám zákon nařizuje předpisem § 154 obč. zák., jenž jest ustanovením práva velícího, jehož platnost nemůže býti ani smluvně vyloučena. Proto neprávem ukazuje dovolatelka k tomu, že žalobce se vzdal vůči svým dětem, tedy i vůči ní, nároku na výživu tím, že se odstěhoval (asi v roce 1927) od své dcery Anny D. z J. zpět do V., ježto vzdání se nároku podle § 154 obč. zák. vzhledem k jeho povaze není závazné.

V zákoně není stanoveno, v jaké formě mají děti svým nuzným rodičům poskytovatí výživu, zda v penězích či in natura a ponecháno soudům, aby podle okolností a vyhovujíc zájmům stran určily způsob výživy. Peněžní příspěvky jsou zvláště vhodné tehdy, jestliže jest tu několik dětí, které jsou povinny přispívatí na výživu rodičů v poměru své mohoucnosti. Nelze také rodičům vnucovati, aby přijímali od dětí výživu in natura. Proto soudy nižší nepochybily, když odsoudily žalovanou k placení peněžitého pří-

spěvku 30 Kč měsíčně, jenž jejím výdělkovým poměrům jest přiměřený a jenž ji nezatíží více, nežli kdyby měla otce u sebe, k čemuž ostatně ani ve sporu neprojevila ochotu a ani nedokázala, že by některé jiné dítě žalobcovo bylo ochotno toho času žalobce k sobě do výživy vzíti.

Rozhodnutí nejvyššího soudu ze dne 20. května 1932, Rv II 317/23. Karel Jelínek.

Nárok státu na daň z obrátu je nárokem veřejnoprávním a nelze ho proto uplatňovati pořadem práva. Žalobu o zaplacení daně z obrátu podanou jest tedy odmítnouti.

Důvody nejv. soudu: Sporný nárok jest rázu veřejnoprávního a jest proto vyloučen pořad práva k jeho uplatnění. To plyne z údajů žalobních, jež nebyly změněny v řízení před soudem první stolice.

Žalující stát požaduje žalobou daň z obrátu vybranou žalovanou bankou a státu dosud neodvedenou za roky 1922—1925. Poukazuje na §§ 11 a 12 zákona č. 268/23, dovozuje žalobce, že inkasovaná daň z obrátu patří jemu, že stát nabývá nároku na tuto daň placením podnikateli, že žalovaná banka nemohla nabýti práva na inkasovanou tuto daň, ježto jednala jen jako zástupce podnikatele, že však odmítla zaplatiti zažalovanou částku na dani. Žalující stát vymáhá tudíž na žalované dlužnou daň z obrátu, čímž uplatňuje nárok veřejnoprávní a ne soukromoprávní. Soud nesmí se zabývati otázkou, zda sporný nárok proti žalované oprávněn jest zákonem č. 268/23, neboť není v tomto zákoně ustanovení, že by daň jím upravená mohla býti vymáhána soudně, naopak stanoví § 23, že nedoplatky daně vymáhají se jako přímé daně. Jde o dávku veřejnoprávní, kterou stát může vymáhati jen svými příslušnými orgány podle uvedeného zákona, ne však soudně. Právní povaha tohoto veřejnoprávního nároku nezměnila se v soukromoprávní ani dějem vyličeným v žalobě.

Žalující stát nevystupuje ani v tomto sporu jako podmět soukromoprávní (na př. jako smluvní strana nebo jako strana poškozená ve svých soukromoprávních zájmech atd.), nýbrž jako nadřízený podmět veřejnoprávní, oprávněný předpisovati a vybírat veřejné dávky a vymáhati je na svých příslušnících jako podřízených podmínkách u výkonu výsostního práva (sr. také rozhodnutí č. 6461 a 6534 sb. n. s.). To plyne ze zákona č. 268/23 jako jediného předpisu právního, upravujícího povinnost platiti daň z obrátu a právo státu ji požadovati.

Tím jest vyloučeno vymáhání této daně podle předpisů soukromého práva a jest vyloučen i pořad práva. Ani tím, že žalovaná banka vybrala a podržela pro sebe částky vypadající podle žaloby na daň z obrátu, nevzešel státu soukromoprávní nárok na